

P9_TA(2023)0080

Sprawozdanie z wdrażania umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 marca 2023 r. w sprawie sprawozdania z wdrażania umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE (2020/2202(INI))

(C/2023/403)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Umowę o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej ⁽¹⁾ („umowę o wystąpieniu”), w tym Protokół w sprawie Irlandii / Irlandii Północnej („protokół”),
- uwzględniając Deklarację polityczną określającą ramy przyszłych stosunków między Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem ⁽²⁾, która towarzyszy umowie o wystąpieniu,
- uwzględniając zapowiedziane porozumienie co do zasady w sprawie ram windsorskich,
- uwzględniając porozumienie z Belfastu / porozumienie wielkopiątkowe z 10 kwietnia 1998 r. między rządem Zjednoczonego Królestwa, rządem Irlandii i pozostałymi uczestnikami wielostronnych negocjacji (zwane dalej „porozumieniem wielkopiątkowym”),
- uwzględniając swoje rezolucje z 5 kwietnia 2017 r. w sprawie negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem w związku ze złożoną przezeń notyfikacją o zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej ⁽³⁾, z 3 października 2017 r. w sprawie stanu zaawansowania negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem ⁽⁴⁾, z 13 grudnia 2017 r. w sprawie stanu zaawansowania negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem ⁽⁵⁾, z 14 marca 2018 r. w sprawie ram przyszłych stosunków między UE a Zjednoczonym Królestwem ⁽⁶⁾, z 18 września 2019 r. w sprawie wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej ⁽⁷⁾, z 15 stycznia 2020 r. w sprawie wdrożenia i monitorowania przepisów dotyczących praw obywateli zawartych w umowie o wystąpieniu ⁽⁸⁾, z 12 lutego 2020 r. w sprawie propozycji mandatu dotyczącego negocjacji w sprawie nowego partnerstwa ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej ⁽⁹⁾, z 18 czerwca 2020 r. dotyczące negocjacji w sprawie nowego partnerstwa ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej ⁽¹⁰⁾, z 28 kwietnia 2021 r. w sprawie wyniku negocjacji między UE a Zjednoczonym Królestwem ⁽¹¹⁾ oraz z 16 lutego 2022 r. w sprawie oceny wdrożenia art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej ⁽¹²⁾,
- uwzględniając swoje stanowisko z 29 stycznia 2020 r. w sprawie projektu decyzji Rady w sprawie zawarcia Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej ⁽¹³⁾,
- uwzględniając Umowę o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z drugiej strony ⁽¹⁴⁾ („umowa o handlu i współpracy”),
- uwzględniając art. 54 Regulaminu,
- uwzględniając opinie Komisji Spraw Zagranicznych, Komisji Handlu Międzynarodowego, Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Petycji,
- uwzględniając pismo Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Konstytucyjnych (A9-0052/2023),

⁽¹⁾ Dz.U. L 29 z 31.1.2020, s. 7.

⁽²⁾ Dz.U. C 34 z 31.1.2020, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. C 298 z 23.8.2018, s. 24.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 346 z 27.9.2018, s. 2.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 369 z 11.10.2018, s. 32.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 162 z 10.5.2019, s. 40.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 171 z 6.5.2021, s. 2.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 270 z 7.7.2021, s. 21.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 294 z 23.7.2021, s. 18.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 362 z 8.9.2021, s. 90.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 506 z 15.12.2021, s. 26.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 342 z 6.9.2022, s. 78.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 331 z 17.8.2021, s. 38.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. L 149 z 30.4.2021, s. 10.

- A. mając na uwadze, że umowa o wystąpieniu zawarta między UE a Zjednoczonym Królestwem weszła w życie 1 lutego 2020 r.;
- B. mając na uwadze, że umowa o wystąpieniu pozwoliła na uporządkowane wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej; mając na uwadze, że w umowie o wystąpieniu ustanowiono Wspólny Komitet, który jest odpowiedzialny za monitorowanie i wspieranie wdrożenia i stosowania umowy; mając na uwadze, że w umowie o wystąpieniu ustanowiono sześć specjalnych komitetów zajmujących się następującymi obszarami: prawa obywateli, inne oddzielne postanowienia, Irlandia / Irlandia Północna, Gibraltar, strefy suwerenne na Cyprze oraz postanowienia finansowe;
- C. mając na uwadze, że umowa o wystąpieniu, w szczególności Protokół w sprawie Irlandii / Irlandii Północnej oraz umowa o handlu i współpracy stanowią wspólne ramy stosunków Zjednoczonego Królestwa z UE; mając na uwadze, że obie umowy zostały uzgodnione i ratyfikowane przez UE i Zjednoczone Królestwo oraz są prawnie wiążącymi traktatami na mocy międzynarodowego prawa publicznego; mając na uwadze, że stosunki między UE a Zjednoczonym Królestwem muszą opierać się na pełnym poszanowaniu tych zobowiązań międzynarodowych; mając na uwadze, że umowa o handlu i współpracy opiera się na pełnym wdrożeniu umowy o wystąpieniu i protokołu, co oznacza, że wyzwania związane z wdrażaniem umowy o wystąpieniu i protokołu są zatem nierozdzielnie związane z umową o handlu i współpracy; mając na uwadze, że te wyzwania związane z wdrażaniem mogą mieć daleko idące skutki oraz poważne konsekwencje dla szerszych stosunków handlowych między UE a Zjednoczonym Królestwem;
- D. mając na uwadze, że część druga umowy o wystąpieniu służy ochronie praw obywateli Unii mieszkających w Zjednoczonym Królestwie oraz obywateli Zjednoczonego Królestwa mieszkających w UE; mając na uwadze, że ochrona tych praw pod względem prawnym trwa po zakończeniu procesu wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z UE;
- E. mając na uwadze, że niespójność między statusem przyznanym w ramach systemu przyznawania obywatelom UE statusu osoby osiedlonej a prawami przewidzianymi w umowie o wystąpieniu może stwarzać ryzyko braku pewności prawa dla obywateli UE;
- F. mając na uwadze, że 31 grudnia 2020 r. powołano niezależny organ monitorujący umowy o prawach obywateli w Zjednoczonym Królestwie;
- G. mając na uwadze, że stałe przestrzeganie europejskiej konwencji praw człowieka było jednym z podstawowych warunków umowy o wystąpieniu, w szczególności w dziedzinie ścigania przestępstw i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych; mając na uwadze, że zgodnie z umową o wystąpieniu nie powinno dojść do „ograniczenia praw, gwarancji ani równości szans” dla mieszkańców Irlandii Północnej;
- H. mając na uwadze, że w umowie o wystąpieniu przewidziano uporządkowane i sprawiedliwe porozumienie finansowe ze Zjednoczonym Królestwem;
- I. mając na uwadze, że 10 kwietnia 1998 r. rząd Zjednoczonego Królestwa, rząd Irlandii i pozostali uczestnicy wielostronnych negocjacji zawarli porozumienie z Belfastu / porozumienie wielkopiątkowe; mając na uwadze, że protokół w sprawie Irlandii / Irlandii Północnej pozwala uniknąć „twardej granicy” w Irlandii, zapewnia funkcjonowanie gospodarki obejmującej całą wyspę i zabezpiecza wszystkie wymiary porozumienia z Belfastu / porozumienia wielkopiątkowego przy jednoczesnej ochronie integralności jednolitego rynku UE; mając na uwadze, że po latach intensywnej negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem protokół jest jedynym wypracowanym rozwiązaniem; mając na uwadze, że w związku z tym stanowi on jedyne ramy pozwalające zaradzić konkretnym skutkom, jakie dla Irlandii Północnej ma decyzja Zjednoczonego Królestwa o wystąpieniu z jednolitego rynku i unii celnej;
- J. mając na uwadze, że 13 października 2021 r. Komisja, wykazując elastyczność i pragmatyzm, zaproponowała szereg dalekosiężnych wniosków mających na celu uelastycznienie wdrażania protokołu;
- K. mając na uwadze, że Zjednoczone Królestwo nie dotrzymało podjętych zobowiązań międzynarodowych i obowiązków, jednostronnie przedłużając okresy karencji; mając na uwadze, że w wyniku tego jednostronnego działania naruszono szereg głównych aspektów protokołu;
- L. mając na uwadze, że Zjednoczone Królestwo przedstawiło niedawno ustawę o Protokole w sprawie Irlandii Północnej, której celem jest jednostronne odstąpienie od stosowania postanowień Protokołu; mając na uwadze, że taki projekt stanowi wyraźne i niedopuszczalne naruszenie międzynarodowych zobowiązań wynikających z umowy o wystąpieniu;
- M. mając na uwadze, że ogłoszone niedawno porozumienie co do zasady w sprawie ram windsorskich określa warunki elastycznego, ale skutecznego wdrożenia protokołu; mając na uwadze, że w tym kontekście rząd Zjednoczonego Królestwa ogłosił wstrzymanie i zawieszenie proponowanej ustawy o Protokole w sprawie Irlandii Północnej;
- N. mając na uwadze, że wyłonieni w wyborach urzędnicy i zainteresowane strony w Irlandii Północnej mają wiedzę i doświadczenie z pierwszej ręki dotyczące praktycznych konsekwencji wdrażania protokołu;
- O. mając na uwadze, że konieczne jest zachowanie równych warunków działania i pewności prawa dla przedsiębiorstw i obywateli;

Uwagi ogólne

1. przypomina, że umowa o wystąpieniu pozwoliła na uporządkowane wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z UE, minimalizując zakłócenia społeczne i gospodarcze oraz unikając scenariusza braku porozumienia; przypomina, że negocjacje były historycznym, lecz skomplikowanym i długotrwałym procesem politycznym, na który obie strony przeznaczyły znaczne zasoby polityczne, administracyjne i finansowe; zwraca uwagę, że był to okres głębokiej niepewności dla UE-27, Zjednoczonego Królestwa oraz odpowiednich zainteresowanych stron; ubolewa, że umowa o wystąpieniu nie została jeszcze w pełni wdrożona; podkreśla, że pełne i terminowe wdrożenie umowy o wystąpieniu oraz umowy o handlu i współpracy, które opierają się na prawie międzynarodowym, jest i zawsze pozostanie najwyższym priorytetem UE;
2. zauważa, że zgodnie z oczekiwaniami wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z UE spowodowało zakłócenia w handlu i łańcuchu dostaw między UE a Zjednoczonym Królestwem, większą niepewność dla obywateli i przedsiębiorstw oraz wzrost kosztów dla przedsiębiorstw handlowych w różnych sektorach, inwestorów i przemysłu wynikających z niedoborów w transporcie, opóźnień w transporcie, trudności w przestrzeganiu zmieniających się przepisów dotyczących przywozu i zamieszania z granicami celnymi ze względu na istnienie podwójnych systemów regulacyjnych i dodatkowych formalności; zauważa zatem, że zgodnie z oczekiwaniami brexit okazał się szkodliwy dla wszystkich zainteresowanych, a zwłaszcza dla Zjednoczonego Królestwa; zauważa, że szczególnie ucierpiały regiony zaangażowane w projekty Interreg ze Zjednoczonym Królestwem; zwraca uwagę, że sytuacja byłaby znacznie gorsza w przypadku obywateli, przedsiębiorstw i administracji publicznych w UE i Zjednoczonym Królestwie bez umowy o wystąpieniu;
3. podkreśla, że za pośrednictwem umowy o wystąpieniu zapewniono ramy prawne z myślą o zabezpieczeniu praw obywateli, uniknięciu „twardej granicy” w Irlandii i przestrzeganiu porozumienia z Belfastu / porozumienia wielokopiatkowego, przy jednoczesnej ochronie integralności i funkcjonowania jednolitego rynku i unii celnej UE, zapewnieniu sprawiedliwego porozumienia finansowego oraz ustanowieniu skutecznego systemu rozstrzygania sporów i wspólnych instytucji w celu monitorowania i egzekwowania jego wdrażania;
4. zauważa, że nadal należy wprowadzić pewne istotne ulepszenia w celu zabezpieczenia praw obywateli oraz że ciągłe naruszanie przez Zjednoczone Królestwo jego zobowiązań wynikających z protokołu lub zagrożenie tym rzuciło cień na pierwsze trzy lata wdrażania umowy o wystąpieniu;
5. przypomina, że postanowienia umowy o wystąpieniu muszą być przestrzegane i wdrażane; podkreśla, że przestrzeganie traktatów stanowi podstawową zasadę prawa międzynarodowego oraz że pełne zaufania stosunki między UE a Zjednoczonym Królestwem zależą od przestrzegania przez wszystkie strony ich prawnie wiążących zobowiązań;
6. przypomina, że umowa o wystąpieniu ma bezpośredni wpływ na porządek prawny UE i Zjednoczonego Królestwa; zwraca uwagę, że zainteresowane podmioty prawne mogą powoływać się bezpośrednio na jej przepisy w sądach krajowych; podkreśla, że nie należy brać pod uwagę jakichkolwiek sprzecznych krajowych środków wykonawczych i nie można ich egzekwować;
7. podkreśla potrzebę zachowania roli Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który jest niezbędny do dokonywania wykładni obowiązującego prawa UE; przypomina, że sądy Zjednoczonego Królestwa muszą należycie uwzględniać orzecznictwo TSUE wydane po okresie przejściowym, oraz podkreśla, że na prawa zagwarantowane w sekcji umowy dotyczącej praw obywatelskich mogą bezpośrednio powoływać się obywatele UE przed sądami Zjednoczonego Królestwa i obywatele Zjednoczonego Królestwa przed sądami państw członkowskich; przypomina ponadto, że umowa o wycofaniu przewiduje pewną rolę TSUE, ponieważ przez osiem lat po zakończeniu okresu przejściowego sądy Zjednoczonego Królestwa mogą, pod pewnymi warunkami, zwracać się do Trybunału Sprawiedliwości o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w kwestii wykładni części drugiej umowy o wystąpieniu;

Prawa obywateli

8. przypomina, że w części drugiej umowy o wystąpieniu przewidziano, iż wszyscy obywatele Unii, którzy przebywali legalnie w Zjednoczonym Królestwie, oraz wszyscy obywatele Zjednoczonego Królestwa, którzy przebywali legalnie w państwie członkowskim UE-27 z końcem okresu przejściowego w dniu 31 grudnia 2020 r., i którzy nadal tam przebywają, korzystają z pełnego zestawu praw ustanowionych na podstawie prawa Unii i w myśl wykładni TSUE; przypomina, że dzieci są również chronione na mocy umowy, o ile spełnione są warunki określone w art. 10 ust. 1 umowy o wystąpieniu; podkreśla, że pełne wdrożenie postanowień umowy o wystąpieniu z UE dotyczących praw obywateli jest niezbędne do zagwarantowania tych praw oraz zapewnienia pewności prawa potrzebnej obywatelom UE i Zjednoczonego Królestwa oraz ich rodzinom;
9. przypomina, że – jak podkreślono w art. 5 umowy o wystąpieniu – UE i Zjednoczone Królestwo, przy pełnym wzajemnym szacunku i w dobrej wierze, powinny udzielać sobie nawzajem pomocy w odniesieniu do zadań wynikających z umowy o wystąpieniu;
10. z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie przez Zjednoczone Królestwo systemu przyznawania obywatelom UE statusu osoby osiedlonej w celu wypełnienia zobowiązań wobec obywateli Unii i członków ich rodzin, ale podziela również obawy Komisji dotyczące braku jasności prawa, ponieważ warunki kwalifikowalności określone przez Zjednoczone Królestwo w odniesieniu do dostępu do praw wynikających z systemu przyznawania obywatelom UE statusu osoby osiedlonej nadal różnią się od warunków przewidzianych w umowie o wystąpieniu; przypomina, że w umowie o wystąpieniu wyraźnie stwierdzono, że procedury administracyjne w ramach systemu konstytucyjnego muszą przebiegać bez zakłóceń, być przejrzyste i proste;

11. zauważa, że do 31 grudnia 2022 r., w ramach systemu przyznawania obywatelom UE statusu osoby osiedlonej, Zjednoczone Królestwo otrzymało 7 040 670 wniosków, z czego 988 440 wpłynęło po terminie 30 czerwca 2021 r.; zauważa, że wśród rozpatrzonych wniosków 50 % (3 420 270) zakończyło się przyznaniem statusu osoby osiedlonej, 39 % (2 707 800) tylko przyznaniem wstępnego statusu osoby osiedlonej, a w przypadku 11 % decyzja była inna (w tym 442 770 wniosków odrzuconych, 152 990 wniosków wycofanych lub anulowanych oraz 135 840 wniosków nieważnych);

12. jest głęboko zaniepokojony brakiem spójności z umową o wystąpieniu, a mianowicie faktem, że obywatele UE posiadający wstępny status osoby osiedlonej muszą złożyć drugi wniosek, aby uzyskać status osoby osiedlonej, co może prowadzić do automatycznej i bezprawnej utraty ich praw; przypomina, że pierwsza fala obywateli UE posiadających wstępny status osoby osiedlonej, którzy muszą się ubiegać o status osoby osiedlonej, będzie musiała zacząć składać wnioski w drugiej połowie 2023 r.; wyraża zaniepokojenie, że podczas składania drugiego wniosku kwalifikujący się obywatele UE będą musieli udowodnić ciągłość zamieszkania, co sprawi, że procedura ubiegania się o status osoby osiedlonej będzie bardziej uciążliwa niż procedura ubiegania się o wstępny status osoby osiedlonej;

13. przypomina, że osoby, które nie uzyskały jeszcze prawa stałego pobytu – tj. te, które nie mieszkają w państwie przyjmującym od co najmniej pięciu lat – są nadal w pełni chronione umową o wystąpieniu i będą mogły nadal przebywać w państwie przyjmującym oraz nabyć po pięciu latach zamieszkiwania tam prawo stałego pobytu;

14. zauważa, że termin składania wniosków o status osoby osiedlonej dla większości obywateli UE upłynął 30 czerwca 2021 r.; podkreśla, że zgodnie z umową o wystąpieniu obywatele UE i członkowie ich rodzin, którzy wykażą uzasadnione powody niedotrzymania terminów, nadal mogą złożyć wniosek w systemie przyznawania obywatelom UE statusu osoby osiedlonej; uznaje, że rząd Zjednoczonego Królestwa postanowił nie odrzucać żadnych wniosków złożonych po upływie oficjalnego terminu; z zadowoleniem przyjmuje elastyczność wykazaną w tym względzie przez rząd Zjednoczonego Królestwa; jest jednak nadal zaniepokojony sytuacją wnioskodawców, którzy późno złożyli wniosek, ponieważ wielu obywateli pozostaje w stanie zawieszenia co do swojego statusu imigracyjnego;

15. jest zaniepokojony bardzo dużymi opóźnieniami w podejmowaniu przez rząd Zjednoczonego Królestwa decyzji dotyczących praw obywateli; zauważa, że według stanu na grudzień 2022 r. na decyzję czekało 181 000 wniosków; jest szczególnie zaniepokojony opóźnieniami w sprawach dotyczących łączenia rodzin; zwraca uwagę na fakt, że opóźnienia w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących łączenia rodzin wzrosły z średnio 95 dni kalendarzowych w lipcu 2021 r. do 291 dni kalendarzowych w czerwcu 2022 r.; wzywa rząd Zjednoczonego Królestwa do dołożenia wszelkich starań w celu przyspieszenia procesu decyzyjnego;

16. wyraża uznanie dla pracy niezależnego organu monitorującego, którego zadaniem jest dopilnowanie, by władze Zjednoczonego Królestwa odpowiednio i skutecznie wdrażały prawa przewidziane w umowach o prawach obywatelskich; ponownie podkreśla znaczenie zapewnienia, aby niezależny organ monitorujący mógł pełnić swoją rolę w sposób prawdziwie niezależny;

17. z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie z drugiego badania przeprowadzonego przez niezależny organ monitorujący z lipca 2022 r.; zauważa z zaniepokojeniem, że trzech na czterech respondentów nie słyszało o niezależnym organie monitorującym przed badaniem z 2022 r.; wzywa niezależny organ monitorujący do udoskonalenia działań komunikacyjnych i uświadamiających;

18. z zadowoleniem przyjmuje i uważnie śledzi skargę wniesioną w grudniu 2021 r. przez niezależny organ monitorujący do Sądu Najwyższego Zjednoczonego Królestwa dotyczącą stanowiska rządu Zjednoczonego Królestwa, zgodnie z którym obywatele UE, którzy nie będą ubiegali się o status osoby osiedlonej lub nie będą ubiegali się ponownie o wstępny status osoby osiedlonej przed wygaśnięciem przyznanego im wstępnego statusu osoby osiedlonej, automatycznie utracą swoje prawa; zauważa, że w wyroku 21 grudnia 2022 r. Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa orzekł, że system przyznawania obywatelom UE statusu osoby osiedlonej, w jego obecnym kształcie, jest pod tym względem niezgodny z prawem; popiera udział Komisji w postępowaniu sądowym; z zadowoleniem przyjmuje niedawne oświadczenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Zjednoczonego Królestwa potwierdzające, że nie odwoła się od orzeczenia, i oczekuje, że zostanie ono szybko wdrożone; podkreśla, że zgodnie z art. 15 ust. 3 umowy o wystąpieniu po nabyciu przez obywateli prawa stałego pobytu utrata nabytego prawa stałego pobytu może nastąpić jedynie w wyniku nieobecności w państwie przyjmującym przez okres przekraczający 5 kolejnych lat;

19. zwraca uwagę na rolę specjalnego komitetu praw obywatelskich w ułatwianiu stosowania części drugiej umowy; podkreśla znaczenie jego prac i sprawozdań dotyczących wdrażania praw pobytu; apeluje do państw członkowskich i Zjednoczonego Królestwa o dalsze dostarczanie specjalnemu komitetowi praw obywatelskich pełnych i aktualnych informacji statystycznych dotyczących wdrażania umowy o wystąpieniu; wzywa Komisję Europejską i rząd Zjednoczonego Królestwa do jak najszybszego ponownego zwołania specjalnego komitetu i do dalszej organizacji posiedzeń co kwartał do czasu pełnego rozwiązania zidentyfikowanych problemów;

20. z zadowoleniem przyjmuje szóste wspólne sprawozdanie w sprawie wdrażania prawa pobytu na mocy części drugiej umowy o wystąpieniu z 26 stycznia 2022 r.; odnotowuje regularne publikowanie przez Specjalny Komitet Praw Obywatelskich UE-Zjednoczone Królestwo wspólnych sprawozdań z wdrażania praw pobytu na mocy umowy o wystąpieniu oraz rocznych sprawozdań sekretariatu komitetu dla Wspólnego Komitetu; podkreśla ich przydatność w monitorowaniu wdrażania części drugiej umowy o wystąpieniu;

21. ponownie wyraża pogląd, że obywatele Unii w Zjednoczonym Królestwie zyskaliby większą pewność, gdyby wydano im fizyczny dokument, który powinien uzupełniać ich obecny status cyfrowy, jako dowód ich praw jako rezydentów; wyraża zaniepokojenie, że podejście oparte wyłącznie na technologii cyfrowej może mieć negatywny i dyskryminujący wpływ na wnioskodawców z grup w szczególnie trudnej sytuacji i wzywa do udzielenia pomocy w takich przypadkach; przypomina swoje stanowisko, że system deklaratoryjny zapewniłby jeszcze większą pewność prawa zainteresowanym obywatelom, zmniejszając jednocześnie obciążenie administracyjne dla władz Zjednoczonego Królestwa;
22. wyraża zaniepokojenie trudnościami, jakie obywatele UE i członkowie ich rodzin mogą napotkać, gdy próbują wrócić do Zjednoczonego Królestwa, ze względu na brak wiedzy linii lotniczych o cyfrowym procesie weryfikacji statusu osoby osiedlonej lub wstępnego statusu osoby osiedlonej oraz na niemożność sprawdzenia tego przy bramkach na lotnisku przed wejściem na pokład; wzywa rząd Zjednoczonego Królestwa do dalszej współpracy z przewoźnikami w celu znalezienia rozwiązań;
23. wyraża ubolewanie z powodu coraz większych opóźnień w wydawaniu dokumentów pobytowych i wiz wjazdowych obywatelom UE w Zjednoczonym Królestwie i wzywa władze Zjednoczonego Królestwa do opracowania planów zmniejszenia liczby nierozpatrzonej wniosków;
24. wyraża ubolewanie z powodu decyzji Zjednoczonego Królestwa, by od osób ubiegających się o wizę pobierać różne opłaty w zależności od ich kraju pochodzenia w UE;
25. wzywa rząd Zjednoczonego Królestwa do dalszego gwarantowania prawa pobytu uwięzionych obywateli UE posiadających wstępny status osoby osiedlonej, zgodnie z umową o wystąpieniu;
26. wyraża zaniepokojenie trudnościami, jakie napotyka obywatele Zjednoczonego Królestwa w wyjaśnianiu swojego statusu w niektórych państwach UE; wzywa państwa członkowskie do wykazania się elastycznością w odniesieniu do rozpatrywania wniosków po terminie; wzywa państwa członkowskie, które zdecydowały się na wdrożenie art. 18 ust. 4, niewymagającego złożenia wniosku w celu potwierdzenia praw wynikających z umowy o wystąpieniu, do podjęcia działań w odpowiedzi na obawy Zjednoczonego Królestwa dotyczące dowodu na posiadanie statusu oraz możliwości dostępu obywateli Zjednoczonego Królestwa mieszkających w UE do świadczeń i usług; z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy Komisji mające na celu dostarczenie państwom członkowskim wytycznych w tym zakresie; wzywa państwa członkowskie posiadające system konstytutywny do rozważenia przyjęcia systemu deklaratoryjnego lub jego elementów;
27. podkreśla znaczenie organizacji oddolnych w propagowaniu poszanowania praw obywateli w Zjednoczonym Królestwie i UE w ramach umowy o wystąpieniu; zauważa z ubolewaniem, że niektóre organizacje opowiadające się za prawami obywateli Zjednoczonego Królestwa w Europie musiały zaprzestać działalności ze względu na brak finansowania;
28. ponownie stwierdza, że prawa obywateli są dla Parlamentu najwyższym priorytetem, i potwierdza swoje zobowiązanie do ścisłego monitorowania wdrażania umowy o wystąpieniu, tak aby prawa te były w pełni chronione;
29. przypomina, że każdy obywatel UE mieszkający w Zjednoczonym Królestwie ma prawo do składania petycji do Parlamentu Europejskiego zgodnie z art. 227 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE); przypomina, że obywatele Zjednoczonego Królestwa mieszkający w UE również zachowują prawo do składania petycji do Parlamentu Europejskiego;
30. wzywa władze Zjednoczonego Królestwa do zagwarantowania praw socjalnych i pracowniczych obywateli UE oraz swobody przemieszczania się pracowników transgranicznych w oparciu o zasadę niedyskryminacji i wzajemności;

Protokół w sprawie Irlandii / Irlandii Północnej

31. przypomina, że protokół uzgodniono jako kompromis w celu zabezpieczenia wszystkich części porozumienia z Belfastu / porozumienia wielkopiątkowego i zapobieżenia ustanowieniu twardej granicy w Irlandii, jednocześnie chroniąc integralność jednolitego rynku UE; przypomina ponadto, że ostateczną wersję protokołu zaproponował w rzeczywistości rząd Zjednoczonego Królestwa, co doprowadziło do porzucenia poprzednich wersji rozwiązania awaryjnego; stwierdza, że dotychczasowe stosowanie protokołu wykazało, że pod wieloma ważnymi względami skutecznie spełnia on swoje zadanie;
32. podkreśla, że protokół stawia Irlandię Północną w wyjątkowej pozycji poprzez przyznanie towarom produkowanym w Irlandii Północnej dostępu zarówno do jednolitego rynku UE, jak i rynku wewnętrznego Zjednoczonego Królestwa; podkreśla, że niezbędne kontrole muszą być przeprowadzane w punktach wprowadzenia do Irlandii Północnej towarów pochodzących z pozostałych części Zjednoczonego Królestwa lub jakiegokolwiek innego państwa trzeciego;

33. wyraża głębokie ubolewanie, że w ciągu ostatnich trzech lat Zjednoczone Królestwo nie działało zgodnie ze swoimi zobowiązaniami wynikającymi z protokołu; ubolewa w szczególności z powodu braku wsparcia dla pracowników UE odpowiedzialnych za monitorowanie kontroli celnych na Morzu Irlandzkim, niewystarczającego dostępu pracowników UE do danych celnych Zjednoczonego Królestwa oraz następujących po sobie jednostronnych okresów karencji, które osłabiły kontrole graniczne, co stanowi wyraźne naruszenie protokołu;

34. zwraca uwagę, że utrzymująca się niepewność co do ustaleń handlowych dla Irlandii Północnej szkodzi przedsiębiorstwom; zauważa, że przepływy inwestycyjne do Irlandii Północnej maleją, a korzyści płynące z przewidzianego w protokole podwójnego dostępu do rynku słabną; przyznaje, że przedsiębiorstwa w Irlandii Północnej znajdują się pod większą presją, ponieważ będą musiały radzić sobie z różnicami między polityką Zjednoczonego Królestwa a polityką UE;

35. podkreśla, że każde naruszenie protokołu jest naruszeniem międzynarodowych zobowiązań prawnych i stanowi niedopuszczalny brak szacunku dla praworządności;

36. wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu zaproponowanej ustawy o Protokole w sprawie Irlandii Północnej, która dałaby ministrom Zjednoczonego Królestwa daleko idące uprawnienia do jednostronnego odstąpienia od stosowania postanowień protokołu, co mogłoby podważyć porozumienie z Belfastu / porozumienie wielokopiatkowe, przyczynić się do niepewności gospodarczej i politycznej w Irlandii Północnej oraz wyrządzić negatywny wpływ na ochronę konsumentów, przedsiębiorstwa i pracowników;

37. podkreśla, że nie można jednostronnie zmienić umowy dwustronnej, i że takie działanie podważyłoby stosunki między UE a Zjednoczonym Królestwem; ponawia apel do władz Zjednoczonego Królestwa o pełne poszanowanie wszystkich elementów porozumienia z Belfastu / porozumienia wielokopiatkowego, zgodnie z ustaleniami zawartymi w umowie o wystąpieniu, oraz o dopilnowanie, aby nie doszło do ograniczenia praw obywateli w Irlandii Północnej;

38. z zadowoleniem przyjmuje niedawne ogłoszenie porozumienia co do zasady między UE a Zjednoczonym Królestwem w sprawie protokołu – tzw. ram windsorskich – które zapewni jego elastyczne, lecz skuteczne wdrożenie oraz poszanowanie porozumienia z Belfastu / porozumienia wielokopiatkowego, przy jednoczesnym zachowaniu integralności jednolitego rynku UE; wyraża nadzieję, że podział władzy w Irlandii Północnej zostanie jak najszybciej przywrócony zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z porozumienia z Belfastu / porozumienia wielokopiatkowego oraz dla dobra mieszkańców Irlandii Północnej; oczekuje pełnego wdrożenia porozumienia politycznego, co pozwoli na rozpoczęcie nowego rozdziału w partnerstwie między UE a Zjednoczonym Królestwem opartego na wzajemnym zaufaniu i pełnej współpracy; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź rządu Zjednoczonego Królestwa w kontekście ram windsorskich, zgodnie z którą wstrzyma on proces uchwalania ustawy o Protokole w Irlandii Północnej i nie będzie go kontynuował;

39. przypomina o jednostronnej deklaracji złożonej przez rząd Zjednoczonego Królestwa w kontekście protokołu, dotyczącej funkcjonowania postanowień dotyczących „demokratycznej zgody w Irlandii Północnej” w sposób zgodny z porozumieniem z Belfastu / porozumieniem wielokopiatkowym; podkreśla, że zgodnie z tą jednostronną deklaracją „demokratyczną zgodę” na protokół musi udzielić w odpowiednim czasie zwykła większość Zgromadzenia Irlandii Północnej; przypomina, że w ostatnich wyborach w Irlandii Północnej wyraźna większość głosujących opowiedziała się za partiami, które wyraziły swoje poparcie dla utrzymania protokołu;

40. podkreśla, że UE zawsze była otwarta na dyskusje z rządem Zjednoczonego Królestwa w celu znalezienia wspólnych rozwiązań umożliwiających zrównoważone i długoterminowe funkcjonowanie protokołu; przypomina o dalekosiężnych propozycjach przedstawionych przez Komisję w październiku 2021 r. w celu znalezienia pragmatycznych, rozsądnych i elastycznych rozwiązań problemów związanych z wdrażaniem protokołu; zadowoleniem przyjmuje zapowiedź obu stron, że istnieje wola polityczna do konstruktywnego zaangażowania się w rzeczywiste negocjacje za pośrednictwem Wspólnego Komitetu UE–Zjednoczone Królestwo w celu znalezienia trwałych rozwiązań dotyczących ewentualnych obszarów tarć; wzywa rząd Zjednoczonego Królestwa, aby aktywnie zaangażował Zgromadzenie Irlandii Północnej oraz pozostałych urzędników wyłonionych w wyborach i zainteresowane strony w Irlandii Północnej w rozmowy na temat stosowania protokołu;

41. zwraca uwagę, że sekcja 75 ustawy o obywatelstwie i granicach Zjednoczonego Królestwa, zgodnie z którą osoby niemające statusu imigracyjnego w Zjednoczonym Królestwie (w tym obywatele UE, z wyjątkiem obywateli Irlandii) muszą mieć elektroniczne zezwolenie na podróż przed wjazdem do Irlandii Północnej, będzie miał negatywny wpływ na obywateli UE mieszkających w Irlandii; ponadto podkreśla, że system elektronicznego zezwolenia na podróż nie jest w pełni zgodny z art. 2 Protokołu, który chroni prawa osób fizycznych i wymaga od Zjednoczonego Królestwa dopilnowania, aby nie doszło do ograniczenia praw, gwarancji ani równości szans, w tym przez zapewnienie ochrony przed dyskryminacją; zaznacza, że wszelkie propozycje Zjednoczonego Królestwa, które mogłyby ostatecznie wymagać od obywateli UE mieszkających w Irlandii rejestracji w celu uzyskania zwolnienia z obowiązku posiadania elektronicznego zezwolenia na podróż, byłyby nieproporcjonalne, a ich wdrożenie stanowiłoby potencjalne naruszenie zasady niedyskryminacji zapisanej w TFUE;

42. wyraża pełne poparcie dla inicjatyw prawnych podjętych przez Komisję w celu zapewnienia pełnego wdrożenia umowy o wystąpieniu; z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie wniosku Komisji dotyczącego rozporządzenia w sprawie mechanizmów egzekwowania postanowień umowy o wystąpieniu oraz umowy o handlu i współpracy⁽¹⁵⁾, które umożliwiłoby UE podjęcie szybkich działań w formie środków w przypadku naruszenia umowy o wystąpieniu i / lub umowy o handlu i współpracy; wzywa Komisję do pełnego i terminowego informowania Parlamentu i Rady o wszystkich istotnych wydarzeniach, które mogą prowadzić do przyjęcia środków lub działań ze strony Komisji; podkreśla, że zestaw narzędzi egzekwowania na podstawie umowy o handlu i współpracy można by również wykorzystać do wzmocnienia egzekwowania protokołu;

Porozumienie finansowe

43. przypomina, że w umowie o wystąpieniu przewidziano jednolite porozumienie finansowe ze Zjednoczonym Królestwem, które obejmuje wszystkie zobowiązania prawne wynikające z zobowiązań pozostających do spłaty oraz przewidziano pozycje pozabilansowe, zobowiązania warunkowe i inne koszty finansowe powstałe bezpośrednio w wyniku wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z UE; podkreśla, że to porozumienie finansowe nie odnosi się do jednorazowej kwoty ryczałtowej, lecz jest uzgodnieniem mającym na celu rozliczenie zobowiązań pozostających do spłaty podjętych w okresie członkostwa Zjednoczonego Królestwa w UE;

44. z zadowoleniem przyjmuje owocną współpracę w tej dziedzinie oraz fakt, że UE i Zjednoczone Królestwo potwierdziły swoje zobowiązanie do wypełnienia zobowiązań finansowych wynikających z umowy o wystąpieniu;

Zarządzanie i rola Parlamentu Europejskiego

45. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że struktury zarządzania, w ramach których ponoszona jest odpowiedzialność za wdrożenie umowy o wystąpieniu, w szczególności specjalny komitet ds. praw obywatelskich, który spotyka się bardzo regularnie, są w pełni operacyjne; wzywa Zjednoczone Królestwo do pełnego wykorzystania tych struktur zamiast kontynuowania jednostronnych działań;

46. potwierdza swoje zaangażowanie w ścisłe monitorowanie wdrażania umowy o wystąpieniu, w szczególności w odniesieniu do praw obywateli i protokołu; z zadowoleniem przyjmuje bardzo owocną współpracę między Parlamentem a Komisją w tych sprawach;

47. z zadowoleniem przyjmuje aktywne zaangażowanie Zgromadzenia Parlamentarnego Partnerstwa UE–Zjednoczone Królestwo; uważa, że Zgromadzenie to zapewnia dobre ramy dla współpracy parlamentarnej w zakresie wspólnych wyzwań, w tym wdrażania umowy o wystąpieniu i protokołu w sprawie Irlandii / Irlandii Północnej; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że terytoria zdecentralizowane otrzymały aktywną rolę podczas drugiego posiedzenia Zgromadzenia Parlamentarnego Partnerstwa UE–Zjednoczone Królestwo w listopadzie 2022 r., i oczekuje, że rola ta zostanie wzmocniona w przyszłości;

48. z zadowoleniem przyjmuje powołaną w lutym 2020 r. Grupę Kontaktową między Komitetem Regionów i Zjednoczonym Królestwem, która stanowi forum stałego dialogu i partnerstwa politycznego między władzami lokalnymi i regionalnymi UE i Zjednoczonego Królestwa; zobowiązuje się do przyjęcia podobnej interakcji między Grupą Kontaktową między Komitetem Regionów i Zjednoczonym Królestwem a Delegacją do Zgromadzenia Parlamentarnego Partnerstwa UE–Zjednoczone Królestwo w celu dostarczenia danych z terenu dotyczących wdrażania umowy o wystąpieniu;

49. przypomina, że 31 grudnia 2020 r. Hiszpania i Wielka Brytania osiągnęły porozumienie co do możliwych ram dotyczących umowy w sprawie Gibraltaru; przypomina, że 20 lipca 2021 r. Komisja przedstawiła zalecenie dotyczące decyzji Rady w sprawie upoważnienia do podjęcia negocjacji z Wielką Brytanią w sprawie Gibraltaru oraz odnośnych wytycznych negocjacyjnych; zauważa, że 5 października 2021 r. Rada przyjęła decyzję w sprawie upoważnienia do podjęcia negocjacji dotyczących umowy między UE a Wielką Brytanią w sprawie Gibraltaru, a także wytyczne negocjacyjne; zauważa, że do października 2022 r. zakończono dziewięć rund negocjacyjnych;

o

o o

50. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

⁽¹⁵⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wykonywania praw Unii w zakresie wdrażania i egzekwowania postanowień Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz Umowy o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, z drugiej strony (COM(2022)0089).